

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polski

Opinia

Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030.

Wnikliwie analizując zapisy projektu Strategii, Zarząd ZGWRP przytacza zapisy Stanowiska XVII Kongresu Gmin Wiejskich w sprawie polityki rozwoju obszarów wiejskich: „Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej z nadzieją przyjmuje cele i spodziewane rezultaty wpisane w „Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” (SOR), przyjętą przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. Liczy szczególnie, że założenia ujęte w „Pakcie dla obszarów wiejskich”, będącego integralną częścią SOR oraz w „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa”, wkrótce zostaną rozpisane na działania z przyjęciem odpowiednich instrumentów do ich realizacji. Mogłoby to być istotnym krokiem w przełamaniu impasu rozwojowego znacznej części obszarów wiejskich i przyczynić się do trwałego, społecznie i gospodarczo zrównoważonego rozwoju na obszarach wiejskich.”

W ocenianej Strategii zgadzamy się z opisanymi trendami, zagrożeniami, szansami i problemami obszarów wiejskich. Wyrażamy zadowolenie z powoływania się w Strategii na wcześniejsze stanowiska i opinie Związku Gmin Wiejskich w zakresie wyzwań dla obszarów wiejskich. Jesteśmy zbieżni z autorami Strategii w ocenie stanu wsi polskiej i obszarów z terenami wiejskimi w zakresie problemów demograficznych i infrastrukturalnych.

Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie ciągle stoją przed ogromnymi wyzwaniami rozwojowymi, związanymi z zapewnieniem podstawowego standardu usług dla mieszkańców. Ciągle ponad 60 % gospodarstw domowych nie posiada dostępu do kanalizacji, a 15 % do sieci wodociągowej. Ponad 55 % dróg gminnych to drogi gruntowe. 33 % gospodarstw nie ma dostępu do szerokopasmowej sieci internetowej oraz telefonii komórkowej. 30 % miejscowości jest wykluczonych z dostępu do publicznego transportu drogowego. Skala zróżnicowania standardów życia w miastach i na obszarach wiejskich jest wyzwaniem dla polityków, instytucji publicznych i organizacji społecznych. Aby powstrzymać wyludnianie się obszarów wiejskich, ich marginalizację i procesy pauperyzacji zamieszkujących je obywateli - trzeba zapewnić mieszkańcom odpowiednią jakość życia. Nie można zapominać o miejscach pracy, szczególnie dla kobiet wychowujących dzieci. **Obszary wiejskie wymagają reorientacji trendów gospodarczo-społecznych i oderwania ich od schematycznego powiązania tylko z rolnictwem i gospodarką żywnościową.**

Zarząd ZGWRP pozytywnie ocenia określone w Strategii „Zasady i cele rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa do 2030 r.”, a także proponowane rozstrzygnięcia strategiczne oraz działania i kierunki interwencji. Jesteśmy zgodni, że nowy model rozwoju kraju zakłada rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Zakłada również jak najpełniejsze wykorzystanie indywidualnych potencjałów terytorialnych oraz rozwój oparty o inwestycje, innowacje, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. W celu wykorzystania tych potencjałów, w powiązaniu ze zrównoważonym rozwojem obszarów poza aglomeracjami, Zarząd wnosi aby

w ostatecznym kształcie Strategia była wzmocniona o następujące działania, wynikające z naszych wcześniejszych stanowisk:

- Działaniom zrównoważonego rozwoju winno służyć niwelowanie regionalnych dysproporcji rozwojowych w ramach regionalnych programów operacyjnych.
- Wprowadzenie w planowaniu przestrzennym standardów urbanistycznych uwzględniających ochronę krajobrazu, rewitalizację obszarów wiejskich, przeciwdziałanie nadmiernemu rozpraszaniu zabudowy osadniczej oraz ściślejsze powiązanie planowania przestrzennego z planami (strategiami) rozwoju gmin.
- Zmiana podejścia w procesie planowania, realizacji i finansowania inwestycji infrastrukturalnych realizowanych na obszarach o rozproszonej zabudowie. **Musi nastąpić zróżnicowanie parametryzacji urządzeń i instalacji infrastrukturalnych względem miejsca ich planowania i realizacji.**
- Prawne umożliwienie użycia siedlisk gospodarstw do prowadzenia działalności gospodarczej.
- Faktyczne wsparcie oświaty wiejskiej, uwzględniające to, że poprzez likwidację gimnazjów obniżona została ranga, a tym samym poziom wykształcenia uzyskiwanego na miejscu.
- Wykluczenie tzw. białych plam dostępu do transportu publicznego poprzez maksymalne uproszczenie zasad jego funkcjonowania na terenach wiejskich.

Zapisy Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz obecne projekcje dotyczące struktury potencjalnych źródeł finansowania działań rozwojowych przewidzianych w SOR wskazują, że po 2020 r. ciężar finansowania inwestycji rozwojowych będzie przenoszony w większym stopniu na środki krajowe (zarówno publiczne, jak i prywatne). Znaczenie środków UE będzie relatywnie mniejsze, choć nadal istotne. Oceniając dotychczasową politykę rozwojową obszarów wiejskich Zarząd ZGWRP stwierdza, że dotychczasowe instrumenty wsparcia tych procesów są niewystarczające. Stąd właśnie wynikają różnice w jakości życia mieszkańców miast i wsi. **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 zawiera zarówno działania będące w kompetencji przede wszystkim Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, pozostałych resortów i jednostek samorządu terytorialnego. Jest to bardzo ważne, gdyż oparcie realizacji Strategii głównie na środkach pochodzących z Wspólnej Polityki Rolnej, a w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich na II filarze WPR będzie działaniem bardzo ograniczonym i niewspółmiernym w stosunku do potrzeb.** Jeżeli sytuacja w tym zakresie nie ulegnie zmianie w stosunku do minionych okresów, to kolejne dokumenty strategiczne odnoszące się do rozwoju obszarów wiejskich - w sferze diagnozy i identyfikacji stanu oraz zagrożeń nie będą się wiele różnić od niniejszej Strategii. **Stąd też Zarząd ZGWRP opowiada się za wzmocnieniem instrumentów finansowych wspierających Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w realizacji Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 20130.** Zarząd jednoznacznie wskazuje, że w tym celu niezbędne są nowe wizje, programy oraz innowacyjne spojrzenie na wsparcie finansowe szans rozwoju obszarów wiejskich. Wnosimy także aby uwzględnić w tym zakresie następujące uwagi:

- Zastosowanie w programach wspierających rozwój obszarów wiejskich takich instrumentów finansowych, które realnie wpłyną na zmniejszenie dysproporcji w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi, w tym utworzenie krajowego **Funduszu Rozwoju Polskiej Wsi.**
- Wzmocnienie mechanizmu wyrównawczego w finansowaniu gmin z obszarami wiejskimi i wprowadzenie subwencji ekologicznej dla gmin objętych różnego rodzaju formami ochrony przyrody, jako rekompensaty za ograniczenia rozwojowe tych obszarów.
- Utworzenie specjalnych, nie tylko unijnych, instrumentów finansowych dedykowanych dla obszarów wiejskich na eliminację niedomagań w sferze gospodarki wodno-ściekowej (liniowej i rozproszonej).

- Zdecydowane zwiększenie finansowania w krajowym programie budowy dróg lokalnych. Podobne programy należy stworzyć w regionach. Programy te powinny preferować partnerstwo, także partnerstwo publiczno-prywatne i systemy szkieletowe.
- Prawne umożliwienie użycia siedlisk gospodarstw do prowadzenia działalności gospodarczej.
- Rozwinięcie mechanizmów finansowania lokalnej przedsiębiorczości poprzez kreowanie i wzmacnianie lokalnych instytucji finansowych, takich jak: banki spółdzielcze, fundusze poręczeniowe, pożyczkowe i gwarancyjne. Wprowadzić preferencje podatkowe z refinansowaniem utraconych przez samorzady dochodów własnych.

Poznań, dnia 28.06.2019

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Republiki Polskiej
Krzysztof Iwaniuk